

Raportti apurahan käytöstä: Setlementtiliitto ry ja Lankinen Mari, Voimaneidot – ohjaajakoulutus nuorten kanssa työtä tekeville, 13 000 euroa

Hankkeen kesto: 1.6.2012- 31.3.2013

Tavoite

Alli Paasikiven säätiön rahoituksella tavoitteena oli kouluttaa kohdennetusti 80 lastensuojelun ja sosiaalitoimen työntekijää, jotka työskentelevät syrjäytymisvaarassa olevien tyttöjen kanssa. Koulutukset toteutettaisiin valtakunnallisesti neljänä koulutuskokonaisuutena, vahvassa yhteistyössä Setlementtiliitto ry:n Tyttötyön verkosto- hankkeen ja setlementtiliikkeen paikallisten toimijoiden kanssa.

Tämä kokonaisuus nivottiin osaksi valtakunnallista Voimaneidot -hanketta, jossa on koulutettu viimeisen kahden vuoden aikana yli 520 ohjaajaa. Voimaneidot-mallia on levitetty onnistuneesti järjestö – ammatinharjoittaja – yhteistyössä. Voimaneidot – hankkeen vastaavana on toiminut Mari Lankinen/Tmi Terapeda. Setlementtiliitto ry:n Tyttötyön verkosto –hanke (RAY) on järjestänyt ja rahoittanut useita koulutuksia yhdessä Kalliolan opiston ja paikallisten toimijoidensa kanssa. Koulutuksiin on saatu rahoitusta mm. Opetushallitukselta. Myös useat kunnat ovat tilanneet koulutuksia omille työntekijöilleen.

Voimaneidot -tyttöryhmissä tytöt tutustuvat vaikeisiin tunteisiin, erityisesti aggression tunteisiin ja harjoittelevat käsittelemään ja ilmaisemaan tunteitaan voimavarakeskeisesti. Voimaneidot -ohjaajan materiaalissa ja ohjaajakoulutuksessa avataan aggression tunteita myönteisenä voimana, jonka avulla nuori itsenäistyy ja löytää omat vahvuutensa. Voimaneidot -mallin harjoituksia voidaan hyödyntää myös suorassa asiakastyössä tyttöjen kanssa. Malli on kehitetty tukemaan korkeassa syrjäytymisriskissä olevia tyttöjä. Mallia voidaan hyödyntää kaikenlaisten tyttöjen vertaisryhmissä.

Toimenpiteet

1) Tiedotus ja verkoston kokoaminen

Uusista ohjaajakoulutuksista tiedotettiin Setlementtiliitto ry:n Tyttötyön verkosto – hankkeen sähköpostilistalla sekä kouluttaja Mari Lankisen verkostojen kautta. Alueelliset toimijat, erityisesti Tyttöjen Talot välittivät tietoa paikallisissa tapaamisissa sekä viestittivät koulutuksista omille verkostoilleen. Koulutukseen osallistujien mukaan viesti kulki myös nopeasti kollegojen välillä. Koulutukseen jo osallistuneet tiedottivat työpaikoillaan mahdollisuuksista osallistua. Voimaneidot – koulutusta on esitelty myös Kouluterveyspäivillä 2011 ja 2012 sekä Nuori 2013 messuilla.

2) Ohjaajakoulutukset

Apurahan turvin pystyttiin organisoimaan kaikki suunnitellut koulutukset.

Paikalliset toimijat järjestivät koulutustilan ja koordinoivat koulutusta tahoillaan (Rovalan nuoret Rovaniemellä; Jyvälän settlementti Jyväskylässä ja Tyttöjen Talo Kuopiossa). Ilmoittautumiset tehtiin suoraan paikallisille toimijoille, jolloin verkostoituminen alueellisesti tyttötyötä tekevien kanssa käynnistyi.

Koulutukset täyttyivät nopeasti, esimerkiksi Helsingissä juhannusviikolla 2012 järjestetty koulutus täyttyi kahdessa päivässä. Suuresta kysynnästä johtuen päätettiin järjestää yksi lisäkoulutus.

Syrjäytymisvaarassa olevien tyttöjen kanssa työskenteleville kohdennettuja koulutuksia pidettiin seuraavasti:

9.-10.6.2012 Helsinki
19.-20.6.2012 Helsinki
29.-30.11.2012 Rovaniemi
17.-18.1.2013 Jyväskylä
21.-22.3.2013 Kuopio

Kouluttajina toimivat Mari Lankinen (FM, terveystiedon opettaja, pari- ja seksuaaliterapeutti), Freia Luminka (psykologi) ja Jonna Tuppurainen (sosiaalipsykologi, työnohjaaja).

3) Koulutetut ohjaajat

Alli Paasikiven säätiön rahoituksella järjestettyihin koulutuksiin osallistui yhteensä 95 nuorten kanssa työskentelevää ammattilaista.

Koulutukseen osallistumisen kriteerinä pidettiin sitä, että osallistuja työskentelee syrjäytymisvaarassa olevien tyttöjen kanssa. Koulutetut ohjaajat työskentelevät mm. erityisnuorisotyöntekijöinä, koulukuraattoreina ammatillisissa oppilaitoksissa ja perusopetuksessa, erityisopettajina, psykologeina ja lastensuojelun työntekijöinä.

4) Ohjaajakoulutusten materiaali

Kaikki koulutetut ohjaajat saivat apurahan turvin käyttöönsä Voimaneidot-Tunnekortit. Hankesuunnitelmassa oli tarkoituksena jakaa osallistujille myös Voimaneidot-kirjat mutta koulutusten nopean täyttymisen vuoksi päätettiin järjestää tämän sijaan yksi ylimääräinen ohjaajakoulutus. Voimaneidot-kirja on mahdollista lukea netissä maksuttomana pdf-versiona.

5) Arvio ohjaajakoulutuksien välityksellä käynnistyneestä ryhmätoiminnasta

Koulutettuja ohjaajia kannustettiin koulutuksessa järjestämään Voimaneidot-tyttöryhmiä. Koulutuksessa ohjaajia tuettiin etsimään työpareja yli sektorirajojen. Verkostoitumista muiden tyttötyötä tekevien kanssa lisättiin järjestämällä koulutus yhteistyössä Settlementtiliitto ry:n paikallisten toimijoiden kanssa (Rovalan nuoret, Rovaniemellä; Jyvälän settlementti Jyväskylässä ja Tyttöjen Talo Kuopiossa).

Koulutuksen päätteeksi suurin osa koulutetuista liittyi Setlementtiliitto ry:n Tyttötyön verkostoon.

Koulutuspalautteiden ja keväällä 2012 kerätyn nettikyselyn perusteella yli puolet (58%) Voimaneidot -ohjaajakoulutukseen osallistuneista aikoo käynnistää tyttöryhmän lähitulevaisuudessa. Tyttöryhmien toteutumista seurataan vuosittain järjestettävällä nettikyselyllä. Seuraava kysely tehdään keväällä 2013. Kyselystä saadut palautteet ovat olleet erittäin myönteisiä – tytöt ovat voimaantuneet ryhmissä ja saaneet tukea omaan kasvuunsa. Ohjaajat ovat kokeneet Voimaneidot-mallin myönteisenä ja toimivana työkaluna. Erityisesti ammattiryhmät, jotka eivät ole aiemmin tehneet pienryhmätyötä (mm. Koulukuraattorit) ovat kokeneet valmiin ryhmämallin ja perehdyttävän koulutuksen myös lisäävän iloa ja intoa omassa työssään.

6) Hankkeesta saatu palaute

Koulutuksista kerättiin palautteet vapaamuotoisilla palautelomakkeilla. Palautteenannossa koulutetut reflektoivat koulutusta suhteessa omiin tavoitteisiinsa. Koulutuksen päätavoitteet ovat Voimaneidot-malliin tutustuminen käytännön harjoitteiden ja teorian kautta sekä ohjaajan oma voimaantuminen. Lisätavoitteina olivat ohjaajan liittyminen moniammatilliseen, tyttötyötä tekevään verkostoon sekä oma kokemus vertaisryhmässä työskentelystä.

Palautteiden perusteella koulutuksen tavoitteet ovat toteutuneet hyvin ja valtaosin koulutettujen itse asettamat tavoitteet ovat ylittyneet. Osa koulutetuista oli odottanut, että koulutus keskittyisi pelkästään Voimaneidot-mallin läpikäymiseen ja oma voimaantuminen oli heille myönteinen lisä koulutuksessa.

Palautteista nousi myös myönteisenä kokemuksena koulutusten kohdentaminen syrjäytymisvaarassa olevien tyttöjen kanssa työskenteleviin. Tämän ansiosta moniammatillisen ryhmän keskusteluissa voitiin suoraan syventää mallia, yksittäisiä harjoitteita ja purkutehtäviä kyseiselle kohderyhmälle sopivaksi.

Yhteenveto

Yhteenvetona voidaan todeta, että hanke oli monella tavalla onnistunut. Syrjäytymisvaarassa olevien tyttöjen kanssa työskenteleville kohdennetut koulutukset koettiin tärkeinä. Moniammatillisessa koulutusryhmässä heräsi tahto soveltaa mallia ja sen harjoituksia laajasti. Koulutuksen arvioinneista nousi innostus käynnistää tunteita vahvistavia pienryhmiä.

Koulutusten määrän kasvattaminen yli tavoitteen oli hyvä ratkaisu, koska näin mahdollisimman moni pystyi osallistumaan koulutukseen. Voimaneidot –malli koettiin käyttökelpoiseksi syrjäytymisvaarassa olevien tyttöjen kanssa työskentelevien kesken. Pääkaupunkiseudun koulutuksissa kävi useita ammatillisten oppilaitosten kuraattoreita, jotka kokivat tyttöjen pienryhmätyöskentelyn Voimaneidot-mallin mukaisesti soveltuvan erittäin hyvin heidän työhönsä.

Tyttötyön verkosto -hankkeen ehdotuksesta koulutuksia toteutettiin ruuhkasuomen ulkopuolella. Näin saatiin tyttötyön osaamista ja tyttötyötä leviämään eri puolille Suomea. Koulutusten myötä valtakunnallinen Tyttötyön verkosto vahvistui ja tyttötyötä alueellisesti tekevät kohtasivat ja verkottuivat koulutuksissa.

Jatkokehitysehdotukset

1. Voimaneidot -malli elää: koulutetut ohjaajat innovaattoreina
Voimaneidot-ohjaajakoulutuksen käyneet ovat omilla tahoillaan soveltaneet ja kehittäneet mallia edelleen. Alla esiteltynä kaksi jatkotyöstöä, joiden kehittäjät ovat osallistuneet Alli Paasikiven säätiön rahoittamiin koulutuksiin.

Helsingin koulutukseen osallistui useita ammatillisten oppilaitosten kuraattoreita. Kuraattorit muodostivat työpareja koulutuksessa ja käynnistivät tyttöryhmiä heti syksyllä 2012. Yksi työpari soveltaa parhaillaan Espoon Omniassa Voimaneidot -mallia osaksi ammatillisten oppilaitosten opintotarjontaa. Ryhmään osallistuvat tytöt saavat kurssiin osallistumisesta opintopisteitä. Kurssi tullaan julkaisemaan Voimaneitojen nettisivustolla niin, että myös muiden oppilaitosten edustajat voivat toteuttaa ryhmää omalla koulullaan.

Jyväskylässä järjestetyn Voimaneidot-ohjaajakoulutuksen innoittamana yksi koulutetuista päätti tehdä toimintaterapeutin lopputyönään Voimaneidot-tyttöryhmiin osallistuneille vapaaehtoisia kotitehtäviä. Kotitehtävien tarkoituksena on syventää ryhmässä käsiteltyjä teemoja. Kotitehtäviä voidaan myös hyödyntää silloin kun ryhmän kokoontumisaika on lyhyt.

2. Mentoriryhmät Voimaneidot-ohjaajille
Osa koulutetuista osallistui myös pilottina järjestettyyn, työnohjaukselliseen mentoriryhmään. Mentoriryhmään saatiin rahoitus Opetushallituksen täydennyskoulutusrahoista. Mentoriryhmä kokoontui viisi kertaa ja sen tärkeimpänä tavoitteena oli tukea käynnissä olevan tyttöryhmän ohjaamista. Mentoriryhmään osallistuneet kokivat ryhmän erittäin hyödylliseksi. Voimaneidot-ohjaajat voisivat kokoontua myös ilman työnohjaajaa. Mentoriryhmän kokoontumisista koostettaisiin työstötehtäviä ja tukikysymyksiä keskusteluja varten. Nämä voitaisiin myös sijoittaa nettisivustolle, jolloin esimerkiksi Voimaneidot-ryhmää ohjaava työpari voisi tehtävien avulla syventää omaa ohjaajuttaan.

3. Voimaneidot vanhustyössä
Voimaneidot -malli on herättänyt kiinnostusta myös muussa kuin nuorten kanssa tehtävässä työssä. Ryhmiä on pidetty myös aikuisille naisille ja syksyllä Helsingissä pilotoidaan vanhuksille suunnattua Voimaneidot-ryhmää.

4. Uusi ryhmämalli soveltuu myös pojille ja sekaryhmille
Kentältä nousi selkeä tarve pojille suunnatusta materiaalista ja uuden mallin kehittäminen on hyvässä vaiheessa. RAUTA – ryhmämalli myönteisen mielialan vahvistamiseen on saatu juuri pilotoitua Oulussa. Toinen pilottiryhmän ohjaajista on Voimaneidot-koulutuksen käynyt, etsivän nuorisotyön ammattilainen. Suomen Tietokirjailijat ry on myöntänyt kirjoittamisapurahan mallin lopputyöstämiseen

Helsingissä 30.4.2013

Mari Lankinen
kouluttaja

Heli Eischer
projektipäällikkö
Setlementtiliitto ry